

Sjukdomarnes härjande 1796

I Riksarkivet, delarkivet Tabellverket, finns ett band med titeln **Sjukdomarnes Härjande 1795-1812**. Den innehåller statistik över dödsorsaker i Stockholm och rikets län. Det är intressant läsning. Uppgifterna är i och för sig tvivelaktiga eftersom sjukdomarna inte definieras klart och har buntas ihop på ett egendomligt sätt. Ofta definieras sjukdomarna genom sina symptom: diarré, feber, frossa. Om inte annat redovisar tabellerna tidens egen uppfattning av sjukdomarna.

Här några exempel på vanliga dödsorsaker för år 1796. Sammanfattningen är inte fullständig.

Den största farsoten var blodhostning, lungdot - alltså tuberkulos. I Stockholm dog 596 personer av denna sjukdom, i riket 6562.

"Febrar" skördade 262 liv i Stockholm och 5142 i hela riket. I riket ingår också Finland. "Frosse" dödade 66 respektive 1410.

Hjärtsprång, maskar, tandsprickning klumpats ihop till en rubrik. Dessa lidanden tog 28 liv i Stockholm och 1716 i riket.

Håll, styng, bröstfeber krävde en tribut av 180 liv i Stockholm och 8823 i hela landet. Kikhostan tog 43 liv i Stockholm och 4256 i riket.

Kopporna lade 92 stockholmare i graven, 5945 i riket.

"Döde af gikt eller podager, led- och tandvärk eller rheumatisme": 26 i Stockholm, 953 i riket.

Kräftan var inte någon särskilt vanlig dödsorsak i slutet av 1700-talet, medellivslängden var nog inte så hög så att den blev verkligt drabbande. 1796 dog 13 stockholmare i cancer och 278 i hela riket.

9 stockholmare och 972 svenskar sattes upp på mässlingens konto.

Skörbjuggen tog få liv, liksom veneriska sjukdomar och vattenskräck, alltså rabies. Skabb/spetälska var likaså en ovanlig dödsorsak.

12 barn i Stockholm och 483 i riket hade kvävts av mödrar eller ammor. Med det menas troligen att de hade legats ihjäl.

56 respektive 2287 dog i olyckshändelser. Drunkning särredovisas: 31/966.
6 självmord begicks i Stockholm, 76 i riket.

149 stockholmare dog helt enkelt av "ålderdoms bräcklighet". För riket var siffran 7627.

Efter några år skulle tabellerna kompletteras med kolumnen "döde av starke drycker". Den uppgiften saknas för 1796.

Lasse Schulze